

XVI. Benedek pápa beszéde

Liszt Ferencről

Államelnök úr, bíboros urak, tiszteletreméltó miniszterek, méltóságok, tisztelendő testvéreim a püspökségben és a papságban, tisztelt uraim és hölgyeim!

Tisztelettel üdvözölni kívánom a Magyar Köztársaság elnökét, Schmitt Pál urat, tisztelt hitvesét és a magyar delegációt. Megköszönöm hozzám intézett szavait s azt, hogy rendkívüli szívéllyességgel felajánlotta nekünk ezt a ragyogó hangversenyt, az Európai Unió Tanácsának magyar elnöksége és Liszt Ferenc, e valóban európai művész születésének kétszázadik évfordulója alkalmából.

Üdvözlöm a többi méltóságot, a nagykövet urakat, a többi vezető személyiséget és mindannyiukat. Külön köszönet illeti a karmester és a tenorista urakat, a Nemzeti Filharmonikus Zenekart és a Nemzeti Énekkart a legmagasabb színvonalú előadásért, és a szervezőket is.

Liszt, minden idők egyik legnagyobb zongoraművésze, nem csak zongoraművek, hanem, mint hallottuk, szimfonikus és egyházzenei művek zseniális alkotója is volt. Fölvetek önöknek egy gondolatot, amely az első három darab, az „Ünnepi induló Goethe születésnapjára”, az „Obermann völgye” és az „Ave Maria — Római harangok” hallgatása ébresztett bennem, az első Kocsis Zoltán karmester átdolgozásában, a másik két, eredetileg zongorára írott mű az ő hangszerelésében, de mind a legeredetibb liszti szellemben. E három alkotásban a zenekar minden hangszíne érvényre jutott, így tehát világosan hallhattuk a zenekar egészét alkotó hangszercsoportok, a vonósok, a fa- és rézfúvósok s az ütőhangszerek sajátos hangját, melyek rendkívül jellegzetesek és különböznek egymástól. Mégsem összefüggéstelen hangok halmazát hallottuk: mindezek a zenekari hangszínek harmonikusan egybeolvadva egyetlen zenei elgondolást fejeztek ki. Ezért ajándékoztak meg a hallgatás szépségével és örömeivel, fölkellették bennünk az érzések széles skáláját: az induló az örömet és az ünnepélyességet, a második darab állandóan visszatérő és gyötrődő dallama a merengést, és végül az imádságos lelkiállapotot, amelyre a szomorkás Ave Maria indított bennünket.

Még egy szót a gyönyörű XIII. zsoltárról is. Azokban az években keletkezett, amikor Liszt Tivoliban és Rómában tartózkodott. Ez időszakban a zeneszerző oly intenzíven élte meg hitét, hogy szinte kizárólag egyházzenet alkotott; s emlékezzünk arra is, hogy fölvetta a kisebb egyházi rendeket.

A most hallott darab ennek a hitnek a minőségét és mélységét érzékeltette. Eme zsoltárban az imádkozó nehéz helyzetben van: körbeveszi az ellenség, ostromolja, és úgy tűnik, mintha Isten távol lenne, mintha megfeledkezett volna róla. Az elhagyatottságban az imádság tele lesz szorongással: „Meddig, Uram?”, ismétli négyszer a zsoltáros. „Herr wie lange?”, ismétli a most hallott

darabban szinte kalapálva a tenor és a kórus: az ember és az emberiség kiáltása ez, aki érzi a világban levő rossz súlyát. Liszt zenéje jól érzékelteti ezt a súlyt és szorongást. De Isten nem hagy el. A Zsoltáros tudja ezt, és Liszt, a hívő ember is tudja. A szorongás bizalomteli fohásszá, majd kitörő örömmé válik: „Ujjong az én szívem a te szabadításodban, ... éneklek az Úrnak, aki jót tett velem”. S Liszt zenéje itt átalakul: a tenor, a kórus és a zenekar a teljes Istenre hagyatkozás himnuszát zengi, aki soha nem árul el, soha nem feledkezik meg, soha nem hagy minket magunkra. Liszt az *Esztergomi mise* kapcsán azt írta: „Igazán elmondhatom, hogy misémet inkább imádkoztam, mint komponáltam.” Úgy gondolom, ugyanezt elmondhatjuk erről a zsoltárról is: a nagy magyar zenész inkább imádkozta, mint komponálta, vagyis előbb imádkozta, aztán komponálta.

Ismételten kifejezem hálámat a köztársasági elnök úrnak, a karmester úrnak, a tenoristának, a Nemzeti Filharmonikus Zenekarnak és Énekkarnak, minden szervezőnek, hogy megajándékoztak bennünket ezzel a szép estével, amelyen a szívünk arra kapott meghívást, hogy Istenhez emelkedjék.

Isten áldja meg további életüket! Köszönet mindannyiuknak!

*

Az EU-elnökség és a jubileumi Liszt-év alkalmából 2011. május 27-én este 6 órakor a Vatikánban, a 6300 fős, 1971-ben épített VI. Pál teremben Schmitt Pál köztársasági elnök köszöntője után a Nemzeti Filharmonikus Zenekar és a Nemzeti Énekkar Kocsis Zoltán vezényletével, Horváth István tenorszólójával, XVI. Benedek pápa jelenlétében adott nagy sikerű koncertet, melyen a vatikáni és az olasz állami élet vezető személyiségei és a diplomáciai képviselők számos tagja mellett magyar részről Orbán Viktor miniszterelnök, Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes, Martonyi János külügyminiszter és Réthelyi Miklós nemzeti erőforrás-miniszter, valamint feleségeik és sokan mások vettek részt.

A zeneileg igen művelt, német származású római pápa iránti, illő figyelmességgel, de tekintettel a magyar Liszt Ferencnek a német nyelvhez és kultúrához való szoros kötődésére is, a pápa és Liszt életében oly jelentős Róma városának harangjait idéző Ave Maria (Die Glocken von Rom) című darabon kívül csupa német nyelvű vagy német vonatkozású mű hangzott el: a Festmarsch zur Goethejubiläumsfeier, továbbá a Vallée d'Obermann (a Vándorévek svájci kötetéből), —az előbbieket Kocsis Zoltán hangszerelésében—, végül a Berlinben bemutatott, német nyelvű 13. zsoltár (Psalm 13) is: „szívem teljességéből fakadt” —írta Liszt—, „... magamat hagytam énekelni benne (ti. a tenor szólamban), és Dávid király indulatai húsomba-vérembe áradtak szét.”

XVI. Benedek pápa szavait különböző honlapokon megjelent fordítások átdolgozásával adjuk közre. (A Felelős szerk.)